

Handläggare: Lisbeth Westerlund
Telefon: 08-508 25 016

Till
Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

HBT-perspektiv inom socialtjänsten

Svar på skrivelse från Abdo Goriya (S) och Karin Rågsjö (V) samt skrivelse från Stefan Nilsson (MP) och Marion Sundqvist (MP)

Förvaltningens förslag till beslut

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på skrivelserna.

Dag Helin

Eddie Friberg

Sammanfattning

De båda skrivelserna lyfter fram viktiga frågor om HBT-personers levnadsvillkor vilka har uppmärksamats allt mer under de senaste åren och lämnar en rad förslag om hur socialtjänsten fortsatt skulle kunna arbeta med HBT-frågor. Förvaltningen anser att det är angeläget att kunskaperna om HBT-frågor ökar i samhället för att ändra attityderna till personer med annan sexuell läggning än den heterosexuella.

Bakgrund

Socialtjänstnämnden har den 11 december 2008 överlämnat en skrivelse från Abdo Goriya (S) och Karin Rågsjö (V) om HBT-perspektiv inom socialtjänstförvaltningen till förvaltningen för beredning. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har den 27 januari 2009 överlämnat en skrivelse från Stefan Nilsson (MP) och Marion Sundqvist (MP) om HBT-perspektiv inom socialtjänsten till förvaltningen för beredning. (HBT – homosexuella, bisexuella och transpersoner).

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har utarbetats inom kansliavdelningen i samarbete med avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Båda skrivelserna besvaras i tjänsteutlåtandet.

Sammanfattning av skrivelse från Abdo Goriya (S) och Karin Rågsjö (V) om HBT-perspektiv inom socialtjänstförvaltningen

HBT personer är en utsatt grupp vilket också finns vetenskapligt belagt genom ett flertal rapporter från bland annat Folkhälsoinstitutet och norska rapporter från NOVA.

Förvaltningen får i uppdrag att se över HBT-personers livsvillkor och åtgärder för att samma livsvillkor och förutsättningar ska gälla även HBT-personer genom att:

- I Stockholmsenkäten lägga till frågor om ett HBT-perspektiv för att kunna få ett statistiskt underlag om alkohol, droger och sexuell läggning.
- Trygghetsmätningen även inkluderar ett HBT-perspektiv.
- Ett stadsövergripande kompetenscentrum liknande det för kvinnofrid, inrättas för HBT-frågor.
- Ungdomsgårdar med HBT-inriktning, likt RFSL Stockholms Egalia ges förutsättningar att finnas. (RFSL – Riksförbundet för sexuellt likaberättigande)
- Inom ramen för Preventionscentrum initiera forskning om HBT, dess speciella förutsättningar och problematik.

Sammanfattning av skrivelse från Stefan Nilsson (MP) och Marion Sundqvist (MP) om HBT-perspektiv inom socialtjänsten

Socialstyrelsen publicerade 2004 en rapport där man granskar hur homo- och bisexuella bemöts inom socialtjänsten. Det är i många delar skrämmande läsning om

osynliggörande, kränkande kommentarer, diskriminerande särbehandling och överproblematisering. Många vågar inte vara öppna med sin sexuella läggning i kontakter med socialtjänsten. Det är i många fall inte heller relevant, men vissa insatser kan bli missriktade om klienten förutsätts vara heterosexuell.

Vi vet för lite om hur det är att vara HBT-person i Stockholm idag. En studie från Folkhälsoinstitutet visar att en större andel HBT-personer mår dåligt än heterosexuella, och en vanligt förekommande orsak är diskriminering och trakasserier. HBT-personer använder mer droger och självmordsfrekvensen är högre. Det behövs en kartläggning av hur socialtjänsten i Stockholm hanterar frågor om sexuell läggning och könsidentitet.

Behovet av mötesplatser där HBT-ungdomar kan vara sig själva och möta andra i liknande livssituationer är stort. I Stockholm finns bara en organiserad mötesplats för HBT-ungdomar, *Egalia*, som drivs av den ideella föreningen RFSL Stockholm

Hatbrott med homofobiska motiv har ökat den senaste tioårsperioden. Det är viktigt att socialtjänsten förstår problematiken bakom hatbrott för att kunna agera. Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen måste ta fram en handlingsplan mot hatbrott och se till att den implementeras i berörda verksamheter i staden.

I skrivelsen föreslås följande:

- Att en kartläggning genomförs för att finna rutiner och policies som kan användas till att utveckla en handlingsplan för HBT-vänlig socialtjänst.
- Att socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen genomför obligatorisk kompetensutveckling för personal och politiker om HBT och heteronormativitet.
- Att ett HBT-perspektiv läggs till i Stockholmsenkäten för att få statistiskt underlag om HBT-personers riskbeteende.
- Att ett HBT-perspektiv läggs till i trygghetsmätningen.
- Att forskning med HBT-perspektiv initieras inom ramen för Preventionscentrum.
- Att förutsättningarna förbättras för stöd till ungdomsmötesplatser med HBT-inriktning.
- Att en handlingsplan mot homofobiska och rasistiska motiv utvecklas.

Förvaltningens synpunkter

De båda skrivelserna lyfter fram viktiga frågor om HBT-personers levnadsvillkor vilka har uppmärksammats allt mer under de senaste åren. Folkhälsoinstitutets (2006) studie "Hälsa på lika villkor? Hälsa och livsvillkor bland HBT-personer", visar att HBT-personer har en sämre hälsa än övriga befolkningen. Bland HBT-personer är alkoholkonsumtionen högre, andelen självmordsförsök eller funderingar om att ta sitt liv är högre än i den övriga befolkningen. Inom gruppen HBT-personer är oron/rädslan för att utsättas för våld andelsmässigt högre än i den övriga populationen. Kunskapen om HBT-personers hälsa och levnadsvillkor är emellertid alltjämt begränsad. Den studie som Folkhälsoinstitutet publicerade år 2006 redovisar inte förhållanden bland HBT-personer som lever i Stockholm då Stockholms läns landsting inte deltog i den nationella folkhälsoenkäten.

Stockholmsenkäten

Stockholmsenkäten är en totalundersökning bland elever i grundskolans år 9 och gymnasiets år 2. Enkäten kartlägger alkohol- och drogvanor, psykosomatisk hälsa, risk- och skyddsfaktorer samt ställer frågor om brott och trygghet. Frågan om elevernas sexuella läggning eller könsidentitet finns inte i enkäten idag. Frågor som behandlar t.ex. personers etniska ursprung eller sexuell läggning och könsidentitet är komplexa vilket betyder att sådana frågor, innan införandet i enkäter, behöver valideras och diskuteras i olika forum för att optimera svarsfrekvens och kvalitet. Förvaltningen ser dock inga hinder för att pröva frågan vid nästa datainsamling och därefter utvärdera nytta/effekter av den.

Trygghetsmätningen

Trygghetsmätningen genomfördes år 2008 och omfattade ett strategiskt urval på drygt 32 000 vuxna boende i Stockholm stad. Datainsamlingen sker via postala enkäter och omfattar frågor om trygghet och utsatthet för brott. Undersökningen är tänkt att genomföras regelbundet, troligen vart tredje år. Nästa enkätutskick kommer därför troligen att genomföras 2011. Inte heller i denna kartläggning ser förvaltningen hinder för att pröva frågan vid nästa datainsamling och därefter utvärdera nytta/effekter av den.

Forskning

Förvaltningen har bildat en arbetsgrupp - FoU-rådet - och ett forskarråd - Stockholms socialtjänstakademi. FoU-rådet gör behovsinventeringar i staden, tar fram årliga forskningsplaner och följer upp dessa. Stockholms socialtjänstakademi får ha synpunkter på prioriteringar i forskningsplanerna, vara behjälplig i bedömning av ansökningar och när det gäller granskning av rapporter. Merparten av FoU-medlen kommer att lysas ut. Utifrån resultat som framkommer i exempelvis

Stockholmsenkäten kan förvaltningen avsätta resurser för analyser och fördjupningar inom ramen för enkäten och om medel anslås genomföra fördjupade analyser av mer kvalitativ art om HBT-personers livsvillkor och bemötande inom socialtjänsten.

Ungdomsmötesplatser med HBT-inriktning

Förvaltningen anser att RFSL:s ungdomsgård Egalia är en angelägen verksamhet. Den riktar sig till ungdomar mellan 13 och 20 år, ligger på Sveavägen i centrala Stockholm och har öppet två kvällar i veckan. En vanlig kväll kommer mellan 25 och 40 ungdomar till Egalia. Det är viktigt för de ungdomar som besöker Egalia att kunna få vara i en verksamhet där man kan möta andra ungdomar med annan sexuell läggning än den heterosexuella. Alla ungdomar oavsett sexuell läggning ska självklart vara välkomna till stadens vanliga ungdomsgårdar, men det är bra om det finns en valmöjlighet.

RFSL har sökt pengar från socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens anslag för stöd till frivilligorganisationer för att kunna fortsätta driva verksamheten när stödet från Allmänna Arvsfonden som hittills finansierat verksamheten upphör hösten 2009. RFSL får sedan många år verksamhetsbidrag från staden genom socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden. För 2009 uppgår det ekonomiska stödet till RFSL med 2 mnkr i bidrag för hiv-preventivt arbete och 965 tkr i verksamhetsbidrag. RFSL:s ansökan om pengar till ungdomsgården Egalia kommer att tas upp vid organisations- och föreningsutskottets (OFU) sammanträde i juni.

En viktig roll i arbetet med ungdomar och sexualitet har också ungdomsmottagningarna i staden som når samtliga ungdomar i grundskolan. Till ungdomsmottagningen man vända sig med frågor om sex och samlevnad, kroppen och könsorganen, preventivmedel, relationsproblem, mobbning, alkohol och andra droger eller bara vill ha någon att prata med. Åldersgränsen på de flesta ungdomsmottagningar är 12 – 23 år.

Kompetensutveckling om HBT-frågor

RFSL har en utbildning som gör ungdomsmottagningarna till certifierade HBT-mottagningar. Stockholms skolors ungdomsmottagning har som första ungdomsmottagning i Sverige blivit HBT-certifierad. Certifieringen innebär att all personal på Stockholms skolors ungdomsmottagning har genomgått en utbildning i RFSL:s regi inriktad på att förbättra kvaliteten i bemötandet av homo- bi- och transpersoner. Som ett led i utbildningen har mottagningen bildat en egen HBT-grupp som gjort en översyn av verksamheten ur HBT-perspektiv, vad gäller mottagningens

miljö, arbetssätt, rutiner och material. HBT-gruppen kommer löpande bevaka dessa frågor på mottagningen

Utbildning i HBT-kompetens riktad till ungdomshandläggare inom socialtjänsten har genomförts i staden av kurator från RFSL som även utbildat personal på ungdomsmottagningarna. Under 2006-2007 fick alla ungdomshandläggare på stadsdelsförvaltningarna erbjudande om utbildning inriktad på att öka kunskaperna om HBT-frågor och särskilt hedersrelaterat våld riktat till HBT-ungdomar.

Det är angeläget att kunskaperna om HBT-frågor ökar i samhället. I diskrimineringslagen (2008:567) anges att lagen har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Att motverka diskriminering av personer på grund av sexuell läggning är således en nationell angelägenhet.

Det behövs kunskaper för att ändra attityderna till personer med annan sexuell läggning än den heterosexuella. Skolan som möter barn och ungdomar under hela uppväxttiden har en viktig roll i detta arbete. Ett stadsövergripande kunskapscentrum i staden för HBT-frågor skulle kunna ta fram en handlingsplan för hur ett arbete med attitydförändringar skulle kunna bedrivas i staden. Förvaltningen anser att ett sådant arbete inte specifikt hör hemma inom socialtjänsten utan rör stadens samtliga nämnder och bolag.

Bilagor

1. Skrivelse från Abdo Goriya (S) och Karin Rågsjö (V) om HBT-perspektiv inom socialtjänstförvaltningen
2. Skrivelse från Stefan Nilsson (MP) och Marion Sundqvist (MP) om HBT-perspektiv inom socialtjänsten